

Voorwoord

In uw handen ligt de nota jeugdbeleid voor de jaren 2009 tot en met 2011. Wij hebben hier bijna een jaar aan gewerkt. Tijdens dit jaar is gesproken met verschillende partijen in het veld, maar ook met jongeren zelf. De opmerkingen die tijdens deze gesprekken zijn gemaakt, zijn meegenomen in deze nota. De nota jeugdbeleid 2009-2011 heeft de naam 'jeugdbeleid 24/7' gekregen. Wij bedoelen hiermee dat wij streven naar een slagvaardig en actief jeugdbeleid voor 24 uur per dag, 7 dagen in de week.

Een derde van de inwoners van Gemeente Werkendam is 23 jaar of jonger. Het is daarom van belang dat voor deze relatief grote groep inwoners beleid wordt geformuleerd, zodat wij voor hen een leefomgeving creëren waar zij kunnen opgroeien tot verantwoordelijke en zelfstandige burgers. De nota jeugdbeleid wil hieraan bijdragen en kan gezien worden als kapstok, waaraan wij plannen en voornemens voor de komende jaren hebben opgehangen, maar waaraan wij ook nieuwe initiatieven kunnen toetsen.

Evert Begemann,
Wethouder Jeugd

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	5
2. Jeugdbeleid 24/7.....	7
2.1 Visie, Missie, Doelgroep	7
2.2 Speerpunten jeugdbeleid	7
3. Vrije Tijd.....	9
3.1 Ontmoeting	9
3.2 Speelruimten	11
3.3 Verenigingen	12
3.4 Cultuur	13
4. Jeugdparticipatie.....	15
4.1 Maatschappelijke participatie	15
4.2 Politieke participatie	16
5. Jeugd en Veiligheid.....	18
5.1 Samenwerking	18
5.2 Overlast	18
5.3 Voorlichting	19
6. Conclusie.....	20

Bijlage 1: Financiële paragraaf

Bijlage 2: Plan van aanpak 2009-2011

1. Inleiding

In 2004 is door de gemeenteraad van de gemeente Werkendam de tweede nota jeugdbeleid vastgesteld. De nota jeugdbeleid 2004 – 2007 richtte zich op de leefgebieden 'zorg', 'leren', 'vrije tijd, veiligheid en woonomgeving'.

Inmiddels zijn de leefgebieden 'zorg' en 'leren' in andere beleidsnota's ondergebracht. Het zorgaspect van jeugdbeleid staat beschreven in de nota volksgezondheid 2008-2011. Jeugdgezondheidszorg is één van de aspecten van de nota volksgezondheid. De speerpunten van de nota volksgezondheid zijn *alcohol en drugspreventie, overgewicht, depressie, ontwikkelingen jeugdgezondheidszorg*¹ en *integraliteit*.

Het beleid op het gebied van leren staat beschreven in de nota onderwijs 2008-2011. De missie van van het onderwijsbeleid, zoals geformuleerd in de nota onderwijs, is *het bevorderen dat alle kinderen in de gemeente Werkendam zich in een leefbare, gezonde en veilige omgeving kunnen ontwikkelen tot zelfstandige burgers*. De drie hoofdthema's van de nota onderwijs zijn: 'de school als spil in haar omgeving', 'de school als schakel in de zorgketen' en 'de school als samenwerkingspartner'.

Ten slotte staat jeugd en veiligheid gedeeltelijk omschreven in de nota veiligheid 2008-2011 en het veiligheidsplan 2009. Op het gebied van jeugd en veiligheid worden drie onderwerpen besproken in de nota veiligheid, namelijk *overleg jeugd en veiligheid, Halt-project en preventielessen op basisscholen*. In het overleg jeugd en veiligheid worden overlastmeldingen besproken tussen de ambtenaar openbare orde en veiligheid, de operationeel chef van de politie en het afdelingshoofd van de jongerenwerkers. Het Halt-project is een repressieve vorm van het omgaan met jeugd en veiligheid. De preventielessen op basisscholen zullen in deze nota jeugdbeleid uitvoeriger worden besproken.

Tegelijkertijd met het uitkomen van deze nota jeugdbeleid, zijn voortgangsrapportages geschreven m.b.t. de uitvoering van de nota's volksgezondheid en onderwijs. De nu voor u liggende nota jeugd is te zien als een aanvulling op de twee eerder verschenen nota's.

De nota jeugdbeleid 2009-2011 is tot stand gekomen met behulp van gesprekken met jongeren en sleutelfiguren uit het veld, zoals leden van de regiegroep jeugd. Informatie van de jongeren zelf is verkregen door gesprekken op school met de leerlingen van de Schans en het Altenacollege. Ook het recente Jongerenlagerhuis heeft relevante informatie opgeleverd van de jeugd zelf.

Normaal gesproken vindt er breed overleg plaats met alle relevante partijen tijdens de ontwikkeling van een beleidsnota. Deze keer hebben er afzonderlijke gesprekken plaatsgevonden tijdens de ontwikkeling van de nota en was er overeenstemming over de

¹ Hieronder valt de ontwikkeling rondom het Centrum voor Jeugd en Gezin

nota binnen de regiegroep jeugd. Het brede overleg met alle relevante partijen zal plaatsvinden nadat de nota ontwikkeld is. Het overleg t.a.v. de nota jeugd concentreert zich dus niet op de tot stand koming (vooraf), maar op de uitvoering (achteraf). Hiermee geven wij uitdrukking aan de regierol van de gemeente: het toneelstuk is geschreven, maar over de uitvoering vindt overleg plaats. In het najaar van 2009 zal er een kick-off workshop plaatsvinden over de uitvoering van de nota jeugdbeleid met alle betrokkenen en uitvoerenden.

Afsluitend een korte leeswijzer voor de nota jeugdbeleid. Het jeugdbeleid op hoofdlijnen zal worden beschreven in hoofdstuk 2. In dit hoofdstuk zullen visie, missie en doelgroep worden besproken. In hoofdstuk 3, 4 en 5 worden de speerpunten van het jeugdbeleid nader toegelicht en zijn de actiepunten benoemd. De conclusie is te vinden in hoofdstuk 6. In de bijlagen staan de financiële paragraaf en het plan van aanpak voor de komende drie jaar.

2. Jeugdbeleid 24/7

De nota jeugdbeleid 2009-2011 heeft de naam 'jeugdbeleid 24/7' gekregen. Wij bedoelen hiermee dat wij streven naar een slagvaardig en actief jeugdbeleid voor 24 uur per dag, 7 dagen in de week. In dit hoofdstuk zal het jeugdbeleid nader worden toegelicht.

2.1 Visie en doelgroep

Opvoeden en opgroeien is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ouders/verzorgers. De gemeente stelt zich tot doel de ouders/verzorgers te ondersteunen op gebieden waar zij zelf niet voldoende vat op hebben, zoals het gebruik van de openbare ruimte door hun kinderen. Met de meeste jongeren gaat het goed. Zij kunnen vrijwel 'probleemloos' opgroeien en zich ontwikkelen tot zelfstandige burgers. Een derde van de inwoners van de gemeente Werkendam is 23 jaar en jonger. Zij zijn de toekomst van onze gemeente. Het jeugdbeleid van gemeente Werkendam zal zich de komende jaren niet alleen op jongeren richten die problemen ervaren tijdens het opgroeien, maar ook op de grootste groep: de jongeren die 'probleemloos' opgroeien.

Visie: Wij willen een leefomgeving creëren waar jongeren kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen tot verantwoordelijke en zelfstandige burgers.

Voorgaande jaren werden jongeren vooral als consumenten gezien, waarbij de gemeente zich bezighield met het aanbieden van voorzieningen. De gemeente zal nog altijd de nodige voorzieningen blijven bieden aan jongeren, maar het is tevens een aandachtspunt dat jongeren zelf ook hun verantwoordelijkheden hebben en actief kunnen zijn in het maatschappelijke veld. Jongeren worden geactiveerd om zélf te organiseren en realiseren. Op deze manier wordt een leefomgeving voor jongeren gecreëerd waar de gemeente naar streeft. Eén waarin zelfstandigheid en (gedeelde) verantwoordelijkheid centraal staan.

Centraal thema: Van aanbieden naar uitdagen

Er wonen in de gehele gemeente Werkendam 4064 kinderen van 0 tot 12 jaar en 4062 jongeren van 12 tot en met 23 jaar oud. In totaal is dit 30,8 % van de totale bevolking van de gemeente Werkendam. De meeste jongeren tot en met 23 jaar wonen in de kern Werkendam en de minste jongeren zijn te vinden in de kern Dussen. Opvallend is dat de vergrijzing (laagste percentage jongeren) samenhangt met de grootte van de woonkern: naarmate de woonkern kleiner is, is de vergrijzing sterker.

KERN	AANTAL JONGEREN T/M 23 JAAR	AANTAL INWONERS TOTAAL	PERCENTAGE JONGEREN
Werkendam	3859	11.256	34,3%
Sleeuwijk	1616	5438	29,7%
Hank	1086	3915	27,7%
Nieuwendijk	936	3397	27,6%
Dussen	629	2404	26,2%
totaal	8.126	26.410	30,8%

KERN	AANTAL KINDEREN 0 T/M 11	AANTAL JONGEREN 12 T/M 18	AANTAL JONGEREN 19 T/M 23
Werkendam	1954	1135	770
Sleeuwijk	808	500	308
Hank	539	356	191
Nieuwendijk	463	293	180
Dussen	300	202	127
totaal	4.064	2.486	1.576

Het jeugd beleid richt zich in brede zin op alle jongeren van 0 tot en met 23 jaar. De problematiek zoals deze wordt behandeld in de nota is in het bijzonder van toepassing op jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 16 jaar. Er is echter een trend gesignaleerd van jongere jongeren (jonger dan 12 jaar) die ook met deze problematiek te maken hebben. Hiermee zullen wij rekening houden tijdens de uitvoering van de nota.

Doelgroep: speciale aandacht voor jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 16 jaar.

3. Vrije Tijd

Jongeren van 12 t/m 23 jaar hebben gemiddeld zes uur vrije tijd per dag te besteden (CBS). Zij besteden deze vrije tijd gedeeltelijk thuis, bijvoorbeeld door gamen, tv kijken, lezen, huiswerk maken of eten. Jongeren besteden hun vrije tijd echter ook buitenshuis, zoals bij een vereniging of op straat. Bovendien besteden jongeren hun vrije tijd ook regelmatig in de vorm van een bijbaan. De vraag die centraal staat in deze nota op het gebied van vrije tijd is “Zijn er in gemeente Werkendam voldoende voorzieningen voor jongeren om hun vrije tijd te besteden en wat zouden zij zelf kunnen organiseren of bijdragen?”. Hier is het van belang in oog te houden waar de taak van de gemeente in dit kader begint en eindigt.

Momenteel richt het jongerenwerk in gemeente Werkendam zich vooral op het organiseren van activiteiten en inloophomenten voor jongeren. Wanneer de gemeente het standpunt inneemt dat jongeren meer zélf zouden moeten organiseren en realiseren, vraagt dit om een andere instelling bij jongerenwerkers. Zij zijn dan niet meer degenen die alles voor jongeren organiseren, maar zij dragen de kennis hierover over aan de jongeren en stellen hiermee jongeren in staat om zelf activiteiten en dergelijke te organiseren. Jongerenwerkers zijn dan geen organisatoren meer, maar overdragers van kennis met een stimulerende rol.

Actiepunt 3.1: In samenwerking met het jongerenwerk de nieuwe rol van jongerenwerkers vormgeven naar meer opbouwmatig werk.

Uit gesprekken met jongeren is gebleken dat zij vinden dat er voor hen voldoende mogelijkheden zijn in de gemeente om hun vrije tijd door te brengen. Bovendien bleek dat zij zichzelf ook zouden willen inzetten voor vrijetijdsbesteding, zoals helpen bij een soos of inloopavond. Jongeren geven ten slotte aan meestal ook niet precies te weten welke mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding er zijn in de gemeente.

Actiepunt 3.2: boekje ontwikkelen waarin alle mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding per kern beschreven staan. Dit boekje wordt vervolgens ieder jaar herzien en uitgedeeld aan jongeren die naar de middelbare school gaan. Dit sluit aan bij de BAVO voorlichting die wordt gegeven in groep 8 aan jongeren die naar de middelbare school gaan.

3.1 Ontmoeting

Er wordt onderscheid gemaakt tussen voorzieningen op het gebied van ontmoeting voor jongeren onder de 16 jaar en jongeren vanaf 16 jaar. Jongeren vanaf 16 jaar zijn meestal mobieler en kunnen hun vrije tijd makkelijker besteden in een andere kern of een ander dorp, zoals bij Xinix, SOOS Almkerk en de Kelder. Dit vergroot de mogelijkheden die zij hebben om hun vrije tijd buitenshuis te besteden. Dit geldt niet voor jongeren onder 16 jaar die minder mobiel zijn. Het is voor hen belangrijk om voldoende mogelijkheden te hebben binnen

de eigen kern. Belangrijk hierbij is dat jongeren hier ook zelf aan bijdragen, bijvoorbeeld door het helpen bij het organiseren en realiseren van avonden of projecten.

- Inloop/SOOS: Er zijn verschillen soos-en en inloopavonden voor jongeren in gemeente Werkendam. In iedere kern wordt een inloopavond of soos avond georganiseerd. In Werkendam wordt er iedere donderdag een inloop georganiseerd en op zaterdag tweewekelijks. In Sleeuwijk is er iedere week inloop in 't Honk. In Nieuwendijk is er iedere week inloop in de MOP. In Hank is er de soos Titanic en in Dussen vindt tweewekelijks de Dussoos plaats. De Dussoos en Titanic richten zich vooral op de jongere jongeren vanaf 11 tot ongeveer 15 jaar oud. In Sleeuwijk, Nieuwendijk en Werkendam komen iets oudere jongeren vanaf 12 jaar tot ongeveer 20 jaar oud. Momenteel is de opkomst bij deze gelegenheden redelijk tot goed te noemen.

Jongeren geven aan dat zij wel naar een inloop of SOOS willen gaan. Er komen volgens hen echter vooral zeer jonge mensen op af, rond de 12 jaar oud. Jongeren hebben daarom aangegeven dat zij graag zouden willen dat er één avond in de week een avond wordt verzorgd voor jongeren vanaf 14 jaar, zodat er een wat 'ouder' publiek aanwezig is. Wanneer er behoefte blijkt te zijn kunnen 'oudere' jongeren wellicht een avond organiseren waarbij de leeftijdsgrens wordt verhoogd. Uiteraard moet er dan ook wel een mogelijkheid voor jongere jongeren (12 tot 14 jaar) blijven waar zij terecht kunnen (wellicht op een andere avond).

Op dit moment wordt onderzocht of de Kwinter in Werkendam kan worden geprivatiseerd. Als dat doorgaat, zal dat consequenties hebben voor jongeren. Hier vinden momenteel namelijk inloopavonden en andere avonden voor jongeren plaats. Wanneer de Kwinter verkocht is, zal er daarom een andere ruimte nodig zijn waar jongerenactiviteiten in kunnen plaatsvinden. Er moet worden onderzocht op welke wijze er invulling gegeven gaat worden aan jongerenactiviteiten en accommodatie hiervoor in Werkendam, nadat de Kwinter verkocht is.

Actiepunt 3.3: mogelijkheden leeftijdsgebonden soos- en inloopavonden onderzoeken

Actiepunt 3.4: onderzoeken op welke wijze invulling gegeven wordt aan jongerenactiviteiten/accommodatie in Werkendam.

- 't Honk: in samenwerking met middelbare scholen willen wij nieuw leven blazen in 't Honk in Sleeuwijk. Op de geopende avonden zal er begeleiding vanuit Trema aanwezig zijn, maar zullen jongeren zelf e.e.a. gaan organiseren om 't Honk draaiende te houden. De bedoeling is om grotere groepen jongeren te trekken en hen ook frequenter mogelijkheden te bieden om hun vrije tijd in 't Honk door te brengen.

Jongeren organiseren in dit geval voor jongeren (onder begeleiding van onder andere jongerenwerk).

Actiepunt 3.5: Zorgdragen voor een succesvolle exploitatie van 't Honk door jongeren.

Actiepunt 3.6: er wordt een éénmalige startsubsidie geboden om betrokkenen te helpen met de start van de exploitatie van 't Honk door jongeren.

- JOP's: momenteel staat in de kernen Werkendam, Nieuwendijk, Hank en Dussen een JOP (Jongeren Ontmoetings Plaats). Het doel van de JOP's was het creëren van een plek in de buitenruimte waar jongeren 'legaal' mogen hangen. Als tegenprestatie zijn er destijds spelregels opgesteld waar jongeren zich aan moesten houden:
 - gebruikmaking van en verblijf in de JOP wil zeggen instemming met gemaakte afspraken (te raadplegen via de gemeentelijke website);
 - houdt de JOP en de directe omgeving in oorspronkelijke staat en ruimt afval op;
 - vermijdt belemmering van de toegangswegen rondom de JOP, zet fietsen, brommers en scooters e.d. zoveel mogelijk op de daarvoor bestemde plekken;
 - voorkom overlast (lawaai, motorgeluid e.d.) in de JOP en de naaste omgeving;
 - vanaf 23.00 uur wordt de nachtrust gerespecteerd, d.w.z. eventuele muziek gaat uit en de JOP wordt bij vertrek zonder onnodig geluid verlaten;
 - gebruik van alcoholhoudende drank en drugs in of bij de JOP is niet toegestaan;
 - alle overige gebruikelijke omgangsvormen/gedragsregels in de openbare ruimte zijn van toepassing.

De JOP in Hank en in Dussen zijn onlangs geëvalueerd en op basis van de evaluatie is besloten om de JOP in Dussen te laten staan. Voor de JOP in Hank is inmiddels een nieuwe tijdelijke vergunning van een jaar aangevraagd. In het jaar 2009 zal worden bekeken of het gebruik van de JOP in Hank aanhoudt en wat de eventuele overlastmeldingen zijn. Na dit jaar zal worden besloten of de JOP in Hank zal blijven staan, worden verwijderd of wellicht zal worden verplaatst. De JOP's in Werkendam, Nieuwendijk en Dussen zullen blijven staan indien de overlastmeldingen minimaal blijven en er gebruik van wordt gemaakt.

In Sleeuwijk is er geen JOP. Momenteel wordt er in samenwerking met jongerenwerk en jongeren bekeken wat de mogelijkheden in Sleeuwijk zijn. Als we besluiten tot realisatie van een JOP, moeten we op dat moment financiële dekking zoeken.

Actiepunt 3.7: evalueren JOP Hank begin 2010. Bovendien zal het gebruik en de overlastmeldingen rondom de overige JOP's in de gaten gehouden worden. Vooralnog kunnen de huidige JOP's op de huidige locaties blijven staan.

Actiepunt 3.8: in samenwerking met jongerenwerk en jongeren onderzoeken welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot een JOP in Sleeuwijk.

3.2 Speelruimten

Buitenspelen is een onmisbaar deel van de ontwikkeling van kinderen. De speelruimten dienen een groot scala van bewegingsactiviteiten mogelijk te maken en ook waar mogelijk het samen spelen te bevorderen. Daarbij is het veiligheidsaspect van groot belang. Buitenspelen draagt bij aan de beweging die kinderen dagelijks nodig hebben om overgewicht te voorkomen (zie nota volksgezondheid). Met deze verschillende doelen wordt ook rekening gehouden met de inrichting van de speelplaatsen bij de scholen waar de kinderen relatief een groot deel van hun tijd doorbrengen.

Voor kinderen onder de 12 jaar is het belangrijk dat er voldoende speelgelegenheden in de buitenruimte zijn. Er is een landelijke norm waaraan gemeenten moeten voldoen qua percentage speelruimten. Hierbij horen niet alleen de speeltuinen, maar ook trapveldjes, skatebanen en de geplande ruige speelruimten. De bedoeling is om in iedere kern een verhard trapveldje en per kern een groene ruige ruimte te realiseren. Het is bovendien wellicht mogelijk om in de toekomst rekening te houden met de landelijke norm rondom speelruimten wanneer er nieuwbouwwijken gebouwd worden.

Actiepunt 3.9: in samenwerking met Ruimtelijke Ordening de mogelijkheid onderzoeken of de norm van speelruimten kan worden meegenomen tijdens de totstandkoming van nieuwbouwwijken.

3.3 Verenigingen

Gemeente Werkendam heeft een rijk aanbod aan verenigingen op het gebied van sport en ontspanning. Een gedeelte van deze verenigingen richt zich specifiek op jongeren. Van de jongeren van 12 tot 18 jaar in Werkendam is 77% lid van een vereniging, zoals blijkt uit de jeugdmonitor van de GGD (2007). Verenigingen vormen een belangrijk deel van de besteding van vrije tijd van jongeren. Zij bieden jongeren naast de mogelijkheid tot ontmoeting, ook ontspanning, beweging en ontwikkeling. Ter ondersteuning ontvangen verenigingen subsidie (bijv. muziekverenigingen) of andersoortige ondersteuning van de gemeente (bijv. voetbal). Welke verenigingen dit zijn is onder andere te zien in het jaarlijkse subsidieprogramma.

Een aantal belangrijke verenigingen voor jongeren zijn (zonder volledig te zijn):

- In iedere kern zijn er diverse *sportverenigingen* te vinden. Het aanbod is breed genoeg om aan de wensen van jongeren tegemoet te komen. Uit de jeugdmonitor van de GGD is gebleken dat 58% van de jongeren van 12 tot 18 jaar in Werkendam lid is van een sportvereniging.
- *Scouting*: in Sleeuwijk is scouting Altena te vinden en in de kern Hank is de scouting Hank actief. De scouting verzorgt verschillende activiteiten voor jongeren onder en boven de 12 jaar. Bovendien is de scouting op verschillende momenten in het jaar maatschappelijk actief, zoals met het helpen op 4 mei, om de leden bewust te maken

van hun leefomgeving en wat zij hieraan kunnen bijdragen. De scouting werkt momenteel al in samenwerking met de gemeente mee aan een BOS- project (Buurt Onderwijs Sport).

- *Muziekverenigingen*: in elke kern is minstens één muziekvereniging. In Nieuwendijk zelfs 3. Bovendien zit aan een aantal muziekverenigingen een twirl of majorettevereniging verbonden.
- *Kerkelijke jeugdverenigingen*: er is een rijk aantal aan kerkelijke jeugdverenigingen in de gemeente Werkendam. In iedere kern zijn kerkelijke jeugdverenigingen te vinden van allerlei gezindten. Het is gebleken dat het lastig is om kerkelijke jeugdverenigingen te betrekken bij gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten. Het blijft echter een streven om kerkelijke jeugdverenigingen hierbij te betrekken, aangezien zij een belangrijk deel van de jeugd uit de gemeente onder haar hoede heeft.

Het is niet altijd vanzelfspreken dat verenigingen makkelijk op eigen benen staan. Aangezien verenigingen een belangrijk deel van de vrijetijdsbesteding van jongeren innemen en zij vele doelen (ontmoeting, ontspanning, beweging enz.) ten goede komen is het van belang dat het huidige niveau van verenigingen zoveel mogelijk in stand gehouden wordt. De gemeente kan verenigingen ondersteuning bieden in de vorm van een opbouwwerker.

Actiepunt 3.10: Een opbouwwerker biedt ondersteuning aan verenigingen door hen alert te maken op cursussen en te laten zien hoe zij op eigen benen kunnen staan.

3.4 Cultuur

Jongeren besteden hun vrije tijd ook op het gebied van cultuur. Cultuur in brede zin zal worden behandeld in de cultuurnota die momenteel in ontwikkeling is. Voor vrijetijdsbesteding op het gebied van cultuur bestaan reeds verschillende mogelijkheden in de gemeente Werkendam. De meest prominent aanwezige vorm van jeugdcultuur is de muziekcultuur.

- Jongeren kunnen via *SLIM/Xinix* muzieklessen volgen. Bovendien is hier de mogelijkheid om te oefenen met bands. Bovendien biedt Xinix meerdere mogelijkheden voor jongeren om hun vrije tijd te besteden, waaronder op het gebied van cultuur (muziek). Xinix is een onmisbaar deel voor de vrijetijdsbesteding van jongeren, omdat zij vooral een doelgroep jongeren bereiken die deze vrijetijdsbesteding niet ergens anders in de gemeente zouden kunnen vinden. Gezien Xinix geheel op vrijwilligers draait, is het noodzakelijk om het belang van Xinix in oog te houden en dit vooral te ondersteunen. Dit komt tegemoet aan de ambities die de gemeente heeft op het gebied van jeugdbeleid.

- Jongeren die les krijgen in het bespelen van een instrument (niet bij een fanfare) kunnen hierbij in de toekomst financieel worden ondersteunt door de gemeente in de vorm van een *PGB* (Persoonsgebonden budget). De gemeente betaalt in dat geval een deel van de leskosten voor een leerling. Om muziekcultuur een plekje te blijven geven in de vrijetijdsbesteding van jongeren is het van belang dat de gemeente dit blijft stimuleren door de mogelijkheid van medefinanciering (PGB) in te voeren.

Actiepunt 3.11: de nota cultuur zal voor een belangrijk deel aandacht geven aan jongeren.

Actiepunt 3.12: invoeren van een PGB (Persoonsgebonden budget) op het gebied van muziekonderwijs.

4. Jeugdparticipatie

In de nota jeugdbeleid 2009-2011 wordt over jeugdparticipatie gesproken in de brede zin van het woord. Het gaat niet alleen om politieke participatie, maar ook om maatschappelijke participatie. Een definitie van maatschappelijke participatie is “betrokken zijn bij de leefbaarheid van de eigen omgeving”. Een definitie van politieke participatie is “het actief betrekken van burgers bij beslissingen over en vormgeving van de samenleving”. Beiden zijn minstens zo belangrijk om ervoor te zorgen dat jongeren actief bezig zijn met hun leefomgeving en er een steentje aan bij te dragen. Op het gebied van jeugdparticipatie is het dus niet alleen belangrijk om in te zetten op politieke participatie, maar is het vooral ook belangrijk om in te zetten op maatschappelijke participatie. Immers, jongeren zullen zich pas willen inzetten op het gebied van gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten wanneer zij maatschappelijk betrokken zijn.

4.1 Maatschappelijke participatie

Maatschappelijke participatie in de vorm van vrijwilligerswerk is onmisbaar om de maatschappelijke betrokkenheid onder jongeren te vergroten. Uit de jeugdmonitor van de GGD (2007) is gebleken dat 9% van 12 tot 18 jarigen in gemeente Werkendam vrijwilligerswerk doet. In verband met de vergrijzende samenleving is het van belang om jongeren al op vroege leeftijd enthousiast te maken voor vrijwilligerswerk en de maatschappelijke betrokkenheid van hen op deze manier te vergroten. Een ambitie van gemeente Werkendam is dan ook om het percentage jongeren dat vrijwilligerswerk doet, te verhogen naar 15%.

- Eén middel hiervoor is de *maatschappelijke stage*. Vanaf het schooljaar 2011-2012 wordt het voor iedere leerling verplicht om tijdens zijn/haar schoolcarrière een maatschappelijke stage van 72 uur te voltooien. Het uiteindelijke doel van de maatschappelijke stage is het enthousiastmeren van jongeren voor vrijwilligerswerk: ‘de maatschappelijke stagiair van nu wordt de vrijwilliger van de toekomst’. De gemeente heeft een regierol bij de ontwikkeling van maatschappelijke stages. De bedoeling is een maatschappelijke makelaarsfunctie in het leven te roepen. De maatschappelijke makelaar zal een vangnet zijn wanneer vraag en aanbod niet succesvol samenkomen. Leerlingen zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het vinden van een stageplek. Belangrijk is uiteraard dat vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten, zodat leerlingen op stageplekken terechtkomen waar zij ook daadwerkelijk hun draai kunnen vinden en worden geënthousiasmeerd. Op deze manier is de kans groter dat zij ook na de maatschappelijke stage vrijwilligerswerk blijven doen (of wellicht later in hun leven).

Actiepunt 4.1: invulling geven aan maatschappelijke makelaarsfunctie (Zie ook nota onderwijs). Bovendien zal de gemeente zelf stageplekken creëren door stages te combineren met projecten die in de toekomst plaatsvinden, zoals de plannen met 't Honk.

- Een vereniging die het belangrijk vindt dat zijn leden maatschappelijk betrokken zijn, is de *scouting*. In de gemeente zijn twee scouting verenigingen. Zij zetten zich in bij verschillende maatschappelijke gelegenheden, zoals Scouting Altena bij de herdenking op 4 mei. Scouting Altena is van plan dit wellicht uit te breiden naar meerdere gelegenheden, ook op aanvraag van de gemeente. Bovendien biedt Scouting Altena momenteel al stageplaatsen voor leerlingen die een maatschappelijke stage volgen. Samenwerking met de scouting, waarbij het gaat om een wederkerige relatie, biedt jongeren niet alleen een mogelijkheid om hun vrije tijd te besteden, maar vergroot tegelijkertijd ook hun maatschappelijke betrokkenheid.

Actiepunt 4.2: onderzoeken op welke manieren de scouting betrokken kan worden bij gemeentelijke projecten.

- Ten slotte is het van belang dat ook jongeren zich kunnen inzetten op het gebied van van scholing en cursussen die de samenleving ten goede komen, zoals het volgen van een EHBO-cursus. Het zijn nu vooral ouderen die deze cursussen volgen. Cursussen die ten goede komen van de maatschappij kunnen de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren vergroten. Gemeente Werkendam wil het volgen van deze cursussen stimuleren door een aantal hiervan aan te bieden aan jongeren.

Actiepunt 4.3: aanbieden van 15 EHBO cursussen voor jongeren per jaar.

Actiepunt 4.4: onderzoek naar behoefte op het gebied van cursussen in het algemeen. Indien er behoefte is, zal het volgen van een beperkt aantal cursussen, passend binnen het kader, mogelijk worden gemaakt.

4.2 Politieke participatie

Een andere manier waarop jongeren een steentje kunnen bijdragen aan hun leefomgeving is door middel van politieke participatie. Een aantal jaren is er vóór de reguliere wijkavonden 'jongerenwijktafels' gehouden. In iedere kern konden jongeren, woonachtig in die kern, naar de jongerenwijktafels komen en hun klachten en/of vragen melden. Bij de jongerenwijktafels waren ambtenaren, de wijkbestuurder, de jongerenwerker en politie aanwezig. De opkomst bij de jongerenwijktafels was steeds minimaal en men is in 2007 dan ook gestopt met deze vorm van participatie. Om als gemeente jongeren te kunnen betrekken bij beleidsvorming is het daarom van belang dat er een nieuwe effectieve vorm van jeugdparticipatie in het leven wordt geroepen. De taak is nu dan ook om te onderzoeken welke vorm van jeugdparticipatie het meest effectief is voor de gemeente Werkendam en deze vorm vervolgens in te voeren en te behouden. Een aantal mogelijke vormen van participatie is:

- Een vorm van politieke participatie die in veel gemeenten wordt gebruikt om jongeren te betrekken bij gemeentelijke beleidsvorming is een jongerenraad. Een jongerenraad is echter **niet** de vorm van participatie die door gemeente Werkendam gezocht wordt. De meeste jongeren hebben aangegeven hier geen interesse in te hebben. Bovendien zit in een jongerenraad een klein groepje jongeren die hoogstwaarschijnlijk niet representatief is voor de jeugd in de gemeente Werkendam.
- *Laagdrempelige participatiemogelijkheden* zijn contact via telefoon en/of via internet. Jongeren geven aan eerder gebruik te maken van een netwerksite als hyves dan een gemeentelijke website. Zij geven aan dat een mogelijkheid die het grootste succes zal bieden, het maken van een hyve pagina van de gemeente op www.hyves.nl zal zijn. Op zo'n pagina kan de gemeente berichten plaatsen en vragen om reacties van jongeren over bepaalde onderwerpen of projecten. Zo'n pagina is in principe kosteloos, maar zal wel moeten worden bijgehouden en regelmatig geüpdate moeten worden.
- De gemeente heeft meegewerkt en wil blijven meewerken om een succes te maken van het *jongerenlagerhuis*. Een groep van vier enthousiaste jongeren heeft het initiatief genomen om hun idee van een jongerenlagerhuis om te zetten in een geslaagde avond. De gemeente is voornemens met dit project verder te gaan. Er zal gezocht worden naar een vorm waarbij steeds een nieuw groepje jongeren de organisatie van het jongerenlagerhuis op zich neemt en de gemeente hen hierbij ondersteunt. Er zal hoogstwaarschijnlijk een connectie met de maatschappelijke stage worden gemaakt, waarbij het organiseren van een jongerenlagerhuis zal meetellen als maatschappelijke stage. De gemeente heeft in de toekomst dan via het jongerenlagerhuis de mogelijkheid stellingen in te brengen waarover zij de meningen van jongeren wil horen. De gemeente wil het jongerenlagerhuis en soortgelijke projecten ondersteunen.
- *Projectgerichte participatie*. In gesprekken met jongeren is gebleken dat zij projectgericht wel zouden willen meedenken met de gemeente en eventueel zouden willen meewerken. Dit is onder andere gebleken uit gesprekken die met jongeren gevoerd zijn voor de ontwikkeling van deze nota. Jongeren hebben uitvoerig meegedacht en veel informatie gegeven. Maar dit bleek ook uit het project 'jongerenlagerhuis'.

Actiepunt 4.5: concept jongerenlagerhuis verder uitwerken.

Actiepunt 4.6: een Gemeente Werkendam hyve aanmaken en deze vervolgens up to date houden met informatie voor jongeren. Op deze hyve zal ook een link worden geplaatst naar de website van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Actiepunt 4.7: onderzoeken of en welke projectgerichte vorm van participatie het meest effectief is voor gemeente Werkendam. .

5. Jeugd en Veiligheid

Om gezond te kunnen opgroeien is een veilige leefomgeving van belang. Dit is niet alleen een speerpunt op het gebied van jeugdbeleid, maar ook op andere beleidsterreinen. De meeste jongeren voelen zich veilig in hun gemeente, 74 % van de jongeren geeft aan zich nooit onveilig te voelen, 20 % van de jongeren voelen zich soms onveilig en 5 % voelt zich regelmatig onveilig (in het donker) (GGD, 2007). Van de jongeren die zich soms of regelmatig onveilig voelen, voelt de grootste groep zich onveilig op straat buiten het eigen woongebied.

5.1 Samenwerking

Het jeugdbeleid zal zich ook weer de komende vier jaar richten op de preventieve kant van jeugd en veiligheid. Dit sluit aan bij de keuze die de gemeente heeft gemaakt tijdens de ontwikkeling van de eerste nota jeugdbeleid in 1999. De keuze was toen om jeugdbeleid vooral te richten op preventie. De repressieve kant van jeugd en veiligheid staat beschreven in de veiligheidsnota 2008-2011 en is onderdeel van het takenpakket van de ambtenaar openbare orde en veiligheid. Het is echter wel van belang dat er afstemming plaatsvindt tussen de ambtenaar jeugd en de ambtenaar openbare orde en veiligheid, zodat preventie en repressie op elkaar aansluiten.

Actiepunt 5.1: er zal de komende jaren maandelijks afstemming plaatsvinden tussen de ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid en de ambtenaar Jeugd op het gebied van jeugd- en veiligheidsbeleid. Op deze manier zullen repressie en preventie beter op elkaar worden afgestemd en sluit het één aan op het ander.

5.2 Overlast

Een onderwerp dat centraal staat in het kader van jeugd en veiligheid is de overlast van de jeugd zoals deze ervaren wordt door buurtbewoners. Het streven is om de komende tijd ervoor te zorgen dat dit vermindert. Er ligt hierbij niet alleen een taak bij de gemeente, maar ook bij buurtbewoners en jongeren zelf, het jongerenwerk en politie. De gemeente zal buurtbewoners en jongeren stimuleren om dit probleem primair zelf op te lossen. Dit willen we bereiken door onder andere avonden te organiseren waar jongeren en buurtbewoners samen praten over de ervaren overlast.

Actiepunt 5.2: in elke kern een avond organiseren waarbij centraal staat wat bewoners zelf kunnen doen met de overlast die zij van jongeren ervaren. In de looptijd van deze nota zal er in iedere kern één avond worden georganiseerd.

De politie voert op dit moment vooral repressieve, maar gedeeltelijk ook preventieve acties uit. Preventieve acties bestaan vooral uit het project “Doe ff normaal” en verschillende overleggen zoals de regiegroep jeugd en het overleg ‘jeugd en veiligheid’ samen met de gemeente en welzijnsinstelling Trema. In het laatstgenoemde casusoverleg worden meldingen van overlast besproken en wordt bekeken welke acties worden ondernomen door Politie, Trema of de gemeente.

Actiepunt 5.3: In het kader van overlast van jongeren zal het overleg ‘jeugd en veiligheid’ worden gecontinueerd. De ambtenaar openbare orde en veiligheid zal deelnemen aan het tweewekelijks overleg ‘jeugd en veiligheid’ met als doel de overlast te verminderen en hierover terugkoppelen tijdens de maandelijkse afstemming (zie actiepunt 5.2)

5.3 Voorlichting

Op het gebied van jeugd en veiligheid is voorlichting ten slotte een belangrijk middel om jongeren bewust te maken over verschillende onderwerpen gerelateerd aan veiligheid, zoals de vuurwerkvoorlichting van bureau Halt en voorlichting van de politie vanuit het project ‘Doe ff normaal’. Het project “Doe ff Normaal” is een lesprogramma dat in groep 7 & 8 van het basisonderwijs wordt gegeven door politieagenten. Per groep geven zij 7 lessen over politiegerelateerde onderwerpen zoals geweld, vandalisme, drugs, verkeer et cetera. De bedoeling is om deze projecten en voorlichtingen ook de komende jaren weer in stand te houden.

Actiepunt 5.4: de preventie projecten van politie en Halt zullen de komende jaren worden voortgezet, zoals de Halt lessen op de basisschool en het project ‘Doe ff normaal’. Bovendien zal er worden bekeken of er de komende jaren eventueel behoefte is aan andere preventieprojecten. Dit zal worden kortgesloten met basisscholen en voortgezet onderwijs.

6. Conclusie

In het vorige hoofdstuk is de algemene visie en missie van de gemeente besproken. Bovendien zijn de speerpunten van het jeugdbeleid voor de komende drie jaar nader toegelicht.

Uit gesprekken met jongeren, het debat tijdens het jongerenlagerhuis en uit de jongerenmonitor van de GGD blijkt dat jongeren gemeente Werkendam over het algemeen een fijne gemeente vinden om in te wonen. We doen het dus als gemeente zeker niet slecht op het gebied van jongeren. Er zijn echter altijd nog punten die de gemeente kan doen om bij te dragen aan de ontwikkeling en de leefomgeving van jongeren. In de nota zijn deze punten genoemd. Het blijkt echter dat een aantal zaken eerst nog onderzocht moeten worden, voordat er actie ondernomen kan worden. De komende drie jaar zal er dus niet alleen actie ondernomen worden, maar zal er ook nog veel moeten worden onderzocht en uitgezocht. Sommige actiepunten kunnen meteen uitgevoerd worden en andere actiepunten moeten eerst worden uitgezocht voordat er uitvoering kan plaatsvinden.

Eerder is genoemd dat de gemeente een leefomgeving wil creëren waarin jongeren kunnen opgroeien tot zelfstandige en verantwoordelijke burgers. Hoewel we in ons achterhoofd moeten houden dat complete zelfstandigheid en verantwoordelijkheid onder jongeren niet is te realiseren in drie jaar tijd, kunnen we hier zeker wel een bijdrage aan leveren. Na deze drie jaar kunnen we hier vervolgens op voortborduren.

Bijlage 1: Financiële paragraaf

Momenteel staat er jaarlijks in de begroting een stelpost jeugdbeleid. Voor het jaar 2009 staat er € 38.735 begroot in de stelpost jeugdbeleid. Sinds een aantal jaren worden de volgende kosten gemaakt ten laste van de stelpost jeugdbeleid:

Activiteit	Door	Gevraagd
Doe effe Normaal	Politie/ Gemeente	€ 1.200
Sociale vaardigheidstrainingen Basisonderwijs	Trema	€ 5.100
Sociale vaardigheidstrainingen voortgezet onderwijs	Trema	€ 3.922,50
BOS-project	Gemeente	€ 12.000
Overleg Regio Roosendaal	Gemeente	€ 2.500
Voorlichting genotmiddelen aan jongeren en ouders	Altena college	€ 1.000
Voorlichting genotmiddelen aan jongeren en ouders	Schans	€ 475

Een aantal van deze kosten zullen vanaf 2009 worden gedekt vanuit de post volksgezondheid, omdat deze voortvloeien uit en passend zijn bij de nota volksgezondheid. Het gaat om de volgende projecten:

- Sociale vaardigheidstrainingen Basisonderwijs
- Sociale vaardigheidstrainingen Voortgezet Onderwijs
- Overleg Regio Roosendaal
- Voorlichting genotmiddelen aan jongeren en ouders (Altena college)
- Voorlichting genotmiddelen aan jongeren en ouders (Schans)

Mede als gevolg hiervan is binnen het volksgezondheidsbeleid minder geld beschikbaar voor weerbaarheidstrainingen.

Dit betekent vervolgens dat de volgende bestaande projecten nog zullen worden gedekt vanuit de stelpost jeugdbeleid:

Activiteit	Door	Gevraagd
Doe effe Normaal	Politie/ Gemeente	€ 1.200
BOS-project	Gemeente	€ 12.000
Totaal		€ 13.200
Begroot		€ 38.735
Restant		€ 25.535

Uit deze tabel blijkt dat er vanaf 2009 ieder jaar € 25.535 beschikbaar is voor de uitvoering van de nota jeugdbeleid. Voor de uitvoering van de actiepunten voortvloeiend uit de nota zijn de volgende bedragen benodigd (zie plan van aanpak):

2009	2010	2011
€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

De stelpost jeugdbeleid blijkt toereikend te zijn voor de uitvoering van de nota jeugdbeleid. Er zijn geen extra financiën nodig.

Bijlage 2: Plan van aanpak 2009-2011

Hoofd-thema	Actie	Planning	Kosten 2009	Uren 2009	Kosten 2010	Uren 2010	Kosten 2011	Uren 2011
Vrije tijd	3.1 nieuwe rol jongerenwerk vormgeven	Brainstorm 2009 + start 2010	€ 0	24	€ 3.000	36	€ 4.000	24
	3.2 boekje vrijetijdsbesteding ontwikkelen	Ieder jaar vanaf 2009	€ 5.000	24	€ 2.000	24	€ 2.000	24
	3.3 onderzoeken mogelijkheden leeftijdsgebonden inloop en soos	2010	€ 0	0	€ 4.000	24	€ 0	0
	3.4 onderzoek naar jongerenactiviteiten/accommodatie in Werkendam	2010	€ 8.000	24	€ 0	48	€ 0	0
	3.5 exploitatie van 't Honk door jongeren	Sept. 2009	€ 26.000	24	€ 26.000	24	€ 26.000	24
	3.6 startsubsidie/garantiesubsidie 't Honk	Jan. 2009	€ 5.000	0	€ 0	0	€ 0	0
	3.7 evalueren JOP Hank en in gaten houden andere JOP's	Jop Hank: begin 2010	€ 0	20	€ 0	36	€ 0	20
	3.8 onderzoeken mogelijkheden JOP Sleeuwijk	2009 mogelijkheden + 2010 realiseren	€ 0	36	p.m.	24	€ 0	0
	3.9 in samenwerking met RO norm van speelruimten meenemen in ontwikkeling nieuwbouwwijken	2010	€ 0	24	€ 0	12	€ 0	6
	3.10 ondersteuning verenigingen door opbouwwerk	Vanaf 2010	€ 0	16	€ 4.000	0	€ 4.000	0
	3.11 speciale aandacht aan jongeren in nota cultuur	2009	€ 0	10 ¹	p.m.	0	p.m.	0
	3.12 invoeren van PGB muziekonderwijs	2009	€ 15.000	115 ¹	€ 15.000	85 ¹	€ 15.000	85 ¹
Jeugdparticipatie	4.1 invulling geven aan maatschappelijke makelaarsfunctie	2009 t/m 2011	€ 17.000	96	€ 29.172	96	€ 44.053	36
	4.2 scouting betrekken bij gemeentelijke initiatieven	2009 t/m 2011	€ 0	8	€ 1.500	8	€ 1.500	8
	4.3 aanbieden EHBO cursussen	2010	€ 0	10	€ 2.500	10	€ 2.500	10
	4.4 onderzoek behoefte cursussen algemeen	2010	€ 0	0	€ 0	10	€ 4.000	12
	4.5 concept jongerenlagerhuis uitwerken	2009	€ 1.000	16	€ 1.000	24	€ 1.000	24
	4.6 gemeentelijke hyve maken en up to date houden	2009	€ 1.000	32	€ 1.000	32	€ 1.000	32
	4.7 andere vormen van projectgerichte participatie onderzoeken en in het leven roepen	2009 onderzoeken + 2010 invoeren	€ 0	8	€ 3.000	20	€ 3.000	20
Jeugd en Veiligheid	5.1 maandelijkse afstemming ambtenaar jeugd en ambtenaar openbare orde en veiligheid	Maandelijks vanaf 2009	€ 0	18	€ 0	18	€ 0	18
	5.2 in elke kern een avond organiseren omtrent overlast	Vanaf 2009	€ 5.000	24	€ 3.000	18	€ 2.000	12
	5.3 deelname overleg 'jeugd en veiligheid'	2009 t/m 2011 tweewekelijks	€ 0	48 ²	€ 0	48 ²	€ 0	48 ²
	5.4 voortzetten preventie projecten / voorlichtingen (bestaand)	2009 t/m 2011	€ 13.200	8	€ 13.200	8	€ 13.200	8
Nieuwe projecten stelpost jeugdbeleid: vet gedrukt – andere posten/bestaande projecten: niet vet gedrukt.								

¹ uren beleidsmedewerker cultuur

² uren ambtenaar openbare orde en veiligheid

